

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Момяна Мартинова Гунева

по дисертационния труд за получаване на
научната и образователна степен „доктор” на тема

„Компютърните престъпления по българското и албанското наказателно право“,

автор: Гентиан Фетах Кочи

професионално направление: 3.6 право/ наказателно право

научен ръководител: проф. д.ю.н. Борис Велчев

1. Представеният дисертационен труд е в обем от 273 стр., като текстът обхваща увод, заключение и непосредствено изложение по темата, разделено в пет глави. Към работата е приложен списък на използваната литература, който включва 26 заглавия на български език, 33 заглавия предимно на английски език, както и съдебна практика и веб-базирани материали.

Трудът е логично структуриран. Още в увода авторът поставя изследването на солидни научни основи, като определя неговите задачи, обект, предмет, метод и структура. Този подход е залог за ясно и последователно изложение, което е и едно от достойнствата на труда. Като разглежда възникването на този вид престъпност, авторът запознава читателите и с дефинициите на основни понятия, свързани с темата – виртуална реалност и компютърно престъпление. Логично основната тежест на изследването пада върху следващото изложение – правната уредба на компютърните престъпления в международните актове и във вътрешното право на Република Албания и Република България. Дисертантът е отчетел съществуващите недостатъци в законовата регламентация и е направил опит да предложи решения на проблемите, както и да формулира текстове *de lege ferenda*.

2. Основните приноси моменти са свързани както с актуалността на темата, така и с изборния от автора подход да разгледа подробно законовата регламентация на широка сравнителноправна основа.

Развитието на техниката изправи правото, и в частност – наказателното право, пред редица предизвикателства, които са толкова различни в сравнение с досега възниквалите нови форми на престъпност, че законодателят не винаги е в състояние да ги възприеме и да реагира адекватно. Заедно с това в българската, а и в албанската литература, липсват достатъчно научни разработки, посветени на проблематиката. Принос на автора е, че се опитва да постави този проблем в цялата му острота и на основата на подробен анализ на нормите да посочи както празнотите в законодателството, така и недостатъците в действащите норми.

Специално следва да се изтъкне доброто познаване на международноправната уредба, както и функциите и компетентностите на международните организации в тази насока.

С основната задача, която си е поставил – да анализира нивото на наказателноправната защита срещу компютърните престъпления в българското и албанското право - дисертантът се е справил успешно, като е представил в систематизиран вид комплекса от правни норми, които регламентират сложните отношения, възникващи при използването на компютърни технологии и компютърни мрежи. Той е подложил съставите на критичен анализ и е представил проблемите, които възникват при прилагането на съответните норми в съдебната практика на България и Албания. Този анализ е дал основание да се направят изводи относно празнините в законодателството и от необходимостта от допълване на разпоредбите относно компютърните престъпления с нови състави и внасяне на изменения в съществуващите текстове, чрез които да се прецизират разпоредбите и да се улесни съдебната практика. В това отношение интерес представлява и изследването на относимите процесуални норми, което не само придава комплексен характер на работата, но и като подход е рядко срещано явление в нашата наказателноправна книжнина.

Приносни моменти се съдържат и в тези части от дисертационния труд, в които се изследва съответствието на вътрешното право на двете държави с международноправните актове.

Подробното изложение е дало основание на автора да предложи решения *de lege ferenda*, които не са безспорни, още повече, че опират до проблеми на наказателната политика, но във всички случаи заслужават внимание и могат да бъдат предмет на специално обсъждане.

3. Като първо сравнителноправно изследване по темата и като първи самостоятелен труд от такъв мащаб на автора, работата не е лишена и от известни недостатъци.

Преди всичко трябва да се отбележи, че в стремежа си да изясни максимално добросъвестно и всестранно темата, авторът често се отклонява от същественото в нея (напр. на стр. 72 и сл. – относно наказателната отговорност на юридическите лица), а и допуска редица повторения което разводнява изложението и затруднява читателя при проследяването на основната мисъл.

Редица положения в работата са размити в многословен анализ, който е резултат от научната добросъвестност на автора, но все пак на моменти това натежава върху текста и от това губи яснотата при излагане на основната авторова теза. Така, разглеждайки нормите, относими към компютърните престъпления, дисертантът не отграничава стриктно наказателноправната уредба от позитивноправната регламентация, което предизвиква сериозно объркване. Би било разумно, също така, разглеждайки органите, които са компетентни в сферата на компютърните престъпления, авторът да се ограничи до тези, натоварени с определени конкретни функции, без да стига до такива, които имат, общо взето, косвено отношение, като напр. Международната асоциация по наказателно право (AIDP), Школа по публична администрация, Националната агенция за информационно общество, Националната школа за обучение на магистрати и др. под.)

Трябва да се посочи, че в някои случаи авторът като че ли избягва заемането на по-категорични становища и по този начин е лишил труда си от един съществен принос (напр. на стр. 26-27 той поставя на изследване съдържанието на понятието „компютърно престъпление“, но не се и опитва да реши поставената от самия него задача).

Освен това в стремежа си да бъде изчерпателен в глави четвърта и пета, дисертантът не е могъл да избегне капана на учебникарския анализ на отделните текстове, което прави научното изследване донякъде неравномерно.

Авторът не е могъл да доведе до край иначе прекрасната идея да се включат в анализа и относимите норми на съответните процесуални закони. Изложението всъщност се изчерпва с дословни цитати на съответните текстове – нещо, което не е добра практика в научен труд – без да направи анализ и като се е ограничил с някои най-общи изводи,

които звучат по-скоро декларативно. Макар че по същество забележките могат да бъдат споделени, аргументирането им съвсем не е излишно.

На общия фон неприятно впечатление правят някои непрецизности, наличието на които не мога да си обясня. Така на няколко места в изложението името на единствения засега автор, работил по проблемите на компютърните престъпления – Моника Копчева – е посочено като Мария. Интерес представлява и бележка под линия № 280 на стр. 177 „ В този смисъл: Ненов, Ив. Наказателно право на НРБ. Особена част, Т. 2. София, Софи-Р, 1987, стр. 192.“, свързана с изложението по чл. 319д НК и по-конкретно със съотношението между съставите по ал. 1 и ал. 2 на нормата. Тези и някои други технически пропуски лесно биха могли да бъдат избегнати.

Направените забележки не се отразяват значително върху качествата на труда, а по-скоро могат да бъдат използвани при желание от страна на автора, за подобряването му при евентуално отпечатване.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Считам, че предложеният дисертационен труд отговаря на изискванията, посочени в чл. 6, ал. 6 на Закона за развитие на академичния състав в Република България, поради което давам положително заключение и предлагам на основание чл. 10, ал. 1 от същия закон на **Гентиан Фетах Кочи** да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“.

гр. София,
5. януари 2017 г.

Изготвил становището:

проф. д-р М.Гунева